A1 Topaic 9

02 Cineálacha Bia agus Dí

Éisteacht

2

02 Cineálacha Bia agus Dí

Le múineadh:
- Cineálacha éagsúla bia agus dí a ainmniú.

3

Bileog

Cineálacha Bia agus Dí

4

©GaeilgegoDeo 2024

Béilí

lón

dinnéar

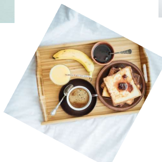

bricfeasta

5

Béilí

lón

dinnéar

bricfeasta

6

Cineálacha Bia agus Dí

- Éist le Máire agus Tomás ag déanamh amach liostaí siopadóireachta.
- Cuir tic leis na pictiúir de na rudaí atá ar Liosta Mháire agus ar Liosta Thomáis.
- Cloisfidh tú an mhír dhá uair.

7

©GaeilgegoDeo 2024

	Liosta Mháire	Liosta Thomáis
	arán	
	im	
	císte	
	uisce	
	fíon	
	bainne	
	feoil	
	iasc	
	rís	
	prataí	
	uachtar reoite	

8

Cineálacha Bia agus Dí

	Liosta Mháire	Liosta Thomáis

9

Cineálacha Bia agus Dí

	Liosta Mháire	Liosta Thomáis

10

©GaeilgegoDeo 2024

Liosta Mháire - Script

- **Scéalaí:** *Tá Máire ag caint lena fear céile, Simon.*
- **Máire:** Tá mé ag dul go dtí an siopa. Cad atá ag teastáil uainn?
- **Simon:** Tá arán agus im ag teastáil, pé scéal é.
- **Máire:** Arán agus im, ok. Ar mhaith leat iasc don dinnéar agus prátaí b'fhéidir?
- **Simon:** Go breá.
- **Máire:** Iasc agus prátaí ar an liosta mar sin!

11

Liosta Mháire - Script

- **Simon:** Cad faoi bhuidéal fíona don dinnéar freisin?
- **Máire:** Mmm. Fíon geal leis an iasc!
- **Simon:** Agus uachtar reoite, b'fhéidir?
- **Máire:** Mmm. Cinnte!
- **Simon:** *(Osclaíonn sé an cuisneoir)* Oh oh, níl aon bhainne fágtha!
- **Máire:** Dhá lítear bainne mar sin. Ceart go leor. Chífidh mé ar ball thú!
- **Simon:** Slán leat!

12

Liosta Thomáis - Script

- **Scéalaí:** *Tá Tomás ar an nguthán lena chara, Aoife.*
- **Aoife**: Hi, a Thomáis. Aon scéal?
- **Tomás:** *(agus é buartha, faoi bhrú)* Aoife, …tá mé díreach istigh ó chluiche rugbaí agus tá teachtaireacht ar an nguthán ó mham. Tá sí ag teacht chun an t-árasán nua a fheiceáil anois! Tá an áit trína chéile!
- **Aoife:** *(Ag gáire*) Tabhair cupán tae di agus píosa císte agus beidh gach rud ceart go leor.

13

©GaeilgegoDeo 2024

Liosta Thomáis - Script

- **Tomás:** Tae agus císte? Níl aon bhia san árasán! Ceannaím cupán caife sa gharáiste ar mo bhealach go dtí an obair ar maidin, ithim ceapaire san oifig ag am lóin agus téim go dtí an *chipper* do mo dhinnéar!

- **Aoife:** *(go gealgháireach)* Téigh go dtí an siopa *Spar* ag an gcúinne. Faigh tae, bainne, siúcra agus císte, b'fhéidir buidéal uisce chomh maith. Beidh tú ar ais in am.

14

Liosta Thomáis - Script

- **Tomás:** *(Cloisimid scríobadh a phinn agus é ag caint*) Tae, bainne, siúcra agus císte. Buidéal uisce… Go maith, smaoineamh maith! Eh, ar mhaith leat dul go dtí *an pizzeria* nua sin don dinnéar anocht?
- **Aoife:** An-smaoineamh ar fad. Feicfidh mé thú ag a hocht a chlog mar sin. Abair 'Hello' le do mham! Slán go fóill! *(Cloisimid cloigín an dorais ag bualadh)*
- **Tomás:** Ó, a Thiarna. Sin í ag an doras cheana féin!

15

Liosta Mháire Freagraí

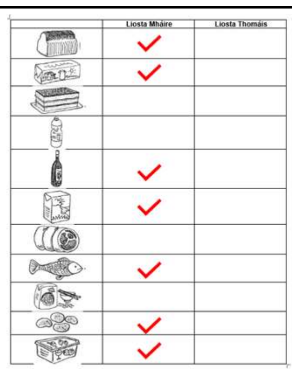

16

©GaeilgegoDeo 2024

Liosta Thomáis
Freagraí

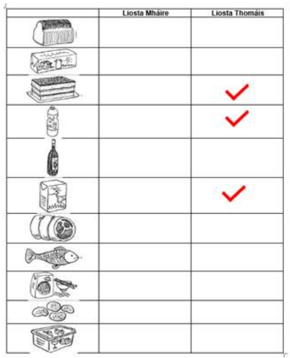

17

Cineálacha Bia agus Dí

- Cad eile nach bhfuil ar an liosta a scríobh Tomás síos?

- **tae**
- **siúcra**

- Éist arís leis an gcomhad fuaime.
- Ansin léigh an sliocht amach os ard.

18

Liosta Mháire

- **Scéalaí:** *Tá Máire ag caint lena fear céile, Simon.*
- **Máire:** Tá mé ag dul go dtí an siopa. Cad atá ag teastáil uainn?
- **Simon:** Tá arán agus im ag teastáil, pé scéal é.
- **Máire:** Arán agus im, ok. Ar mhaith leat iasc don dinnéar agus prátaí b'fhéidir?
- **Simon:** Go breá.
- **Máire:** Iasc agus prátaí ar an liosta mar sin!

19

©GaeilgegoDeo 2024

Liosta Mháire

- **Simon:** Cad faoi bhuidéal fíona don dinnéar freisin?
- **Máire:** Mmm. Fíon geal leis an iasc!
- **Simon:** Agus uachtar reoite, b'fhéidir?
- **Máire:** Mmm. Cinnte!
- **Simon:** *(Osclaíonn sé an cuisneoir)* Oh oh, níl aon bhainne fágtha!
- **Máire:** Dhá lítear bainne mar sin. Ceart go leor. Chífidh mé ar ball thú!
- **Simon:** Slán leat!

20

Liosta Thomáis

- **Scéalaí:** *Tá Tomás ar an nguthán lena chara, Aoife.*
- **Aoife**: Hi, a Thomáis. Aon scéal?
- **Tomás:** *(agus é buartha, faoi bhrú)* Aoife, …tá mé díreach istigh ó chluiche rugbaí agus tá teachtaireacht ar an nguthán ó mham. Tá sí ag teacht chun an t-árasán nua a fheiceáil anois! Tá an áit trína chéile!
- **Aoife:** *(Ag gáire*) Tabhair cupán tae di agus píosa císte agus beidh gach rud ceart go leor.

21

Liosta Thomáis

- **Tomás:** Tae agus císte? Níl aon bhia san árasán! Ceannaím cupán caife sa gharáiste ar mo bhealach go dtí an obair ar maidin, ithim ceapaire san oifig ag am lóin agus téim go dtí an *chipper* do mo dhinnéar!

- **Aoife:** *(go gealgháireach)* Téigh go dtí an siopa *Spar* ag an gcúinne. Faigh tae, bainne, siúcra agus císte, b'fhéidir buidéal uisce chomh maith. Beidh tú ar ais in am.

22

©GaeilgegoDeo 2024

Liosta Thomáis

- **Tomás:** *(Cloisimid scríobadh a phinn agus é ag caint)* Tae, bainne, siúcra agus císte. Buidéal uisce… Go maith, smaoineamh maith! Eh, ar mhaith leat dul go dtí *an pizzeria* nua sin don dinnéar anocht?
- **Aoife:** An-smaoineamh ar fad. Feicfidh mé thú ag a hocht a chlog mar sin. Abair 'Hello' le do mham! Slán go fóill! *(Cloisimid cloigín an dorais ag bualadh)*
- **Tomás:** Ó, a Thiarna. Sin í ag an doras cheana féin!

23

Cineálacha Bia agus Dí

- Anois seans duit an sliocht a léamh amach os ard.

24

Liosta Mháire

- **Scéalaí:** *Tá Máire ag caint lena fear céile, Simon.*
- **Máire:** Tá mé ag dul go dtí an siopa. Cad atá ag teastáil uainn?
- **Simon:** Tá arán agus im ag teastáil, pé scéal é.
- **Máire:** Arán agus im, ok. Ar mhaith leat iasc don dinnéar agus prátaí b'fhéidir?
- **Simon:** Go breá.
- **Máire:** Iasc agus prátaí ar an liosta mar sin!

25

©GaeilgegoDeo 2024

Liosta Mháire

- **Simon:** Cad faoi bhuidéal fíona don dinnéar freisin?
- **Máire:** Mmm. Fíon geal leis an iasc!
- **Simon:** Agus uachtar reoite, b'fhéidir?
- **Máire:** Mmm. Cinnte!
- **Simon:** *(Osclaíonn sé an cuisneoir)* Oh oh, níl aon bhainne fágtha!
- **Máire:** Dhá lítear bainne mar sin. Ceart go leor. Chífidh mé ar ball thú!
- **Simon:** Slán leat!

26

Liosta Thomáis

- **Scéalaí:** *Tá Tomás ar an nguthán lena chara, Aoife.*
- **Aoife**: Hi, a Thomáis. Aon scéal?
- **Tomás:** *(agus é buartha, faoi bhrú)* Aoife, …tá mé díreach istigh ó chluiche rugbaí agus tá teachtaireacht ar an nguthán ó mham. Tá sí ag teacht chun an t-árasán nua a fheiceáil anois! Tá an áit trína chéile!
- **Aoife:** *(Ag gáire)* Tabhair cupán tae di agus píosa císte agus beidh gach rud ceart go leor.

27

Liosta Thomáis

- **Tomás:** Tae agus císte? Níl aon bhia san árasán! Ceannaím cupán caife sa gharáiste ar mo bhealach go dtí an obair ar maidin, ithim ceapaire san oifig ag am lóin agus téim go dtí an *chipper* do mo dhinnéar!
- **Aoife:** *(go gealgháireach)* Téigh go dtí an siopa *Spar* ag an gcúinne. Faigh tae, bainne, siúcra agus císte, b'fhéidir buidéal uisce chomh maith. Beidh tú ar ais in am.

28

©GaeilgegoDeo 2024

Liosta Thomáis

- **Tomás:** *(Cloisimid scríobadh a phinn agus é ag caint)* Tae, bainne, siúcra agus císte. Buidéal uisce… Go maith, smaoineamh maith! Eh, ar mhaith leat dul go dtí *an pizzeria* nua sin don dinnéar anocht?
- **Aoife:** An-smaoineamh ar fad. Feicfidh mé thú ag a hocht a chlog mar sin. Abair 'Hello' le do mham! Slán go fóill! *(Cloisimid cloigín an dorais ag bualadh)*
- **Tomás:** Ó, a Thiarna. Sin í ag an doras cheana féin!

29

Bricfeasta

- *Cad a itheann tú don bhricfeasta?*

30

Bricfeasta

arán bán

bagún

ispín

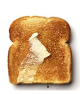

tósta

putóg

ubh

arán donn

sú óráiste

calóga arbhair

31

©GaeilgegoDeo 2024

Bricfeasta

- sú oráiste
- ubh
- calóga arbhair
- putóg
- arán bán
- arán donn
- tósta
- ispín
- bagún

- an ubh
- an phutóg
- an t-arán bán
- an t-arán donn
- an tósta
- an t-ispín
- an bagún

32

Lón

- *Cad a itheann tú don lón?*

33

Lón

torthaí

anraith

sailéad torthaí

milseog

34

©GaeilgegoDeo 2024

Lón

- **anraith**
- **milseog**
- **torthaí**
- **sailéad torthaí**

- **an t-anraith**
- **an mhilseog**

35

Dinnéar

- *Cad a itheann tú don dinnéar?*

36

Dinnéar

bia mara

feoil

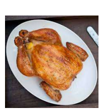

sicín rósta

iasc

glasraí

37

©GaeilgegoDeo 2024

Dinnéar

- bia mara
- feoil
- iasc
- sicín rósta
- glasraí

- an bia mara
- an fheoil
- an t-iasc
- an sicín rósta
- an glasra

38

Cupán Tae

caife

cupán tae

bainne

siúcra

spúnóg amháin
dhá spúnóg
trí spúnóg

briosca

gloine bainne

39

Cupán Tae

- bainne
- cupán
- cupán tae
- caife
- gloine bainne
- siúcra
- spúnóg amháin,
- dhá spúnóg
- trí spúnóg
- briosca

- an bainne
- an cupán
- an cupán tae
- an caife
- an siúcra
- an briosca

40

©GaeilgegoDeo 2024

Bileog

Cineálacha Bia agus Dí

Béilí

41

Béilí

- Féach ar na cineálacha béilí éagsúla thíos.
- Ar dtús, scríobh na cineálacha bia a itear agus na cineálacha dí a óltar i do thír dhúchais.
- Cuir ceist ar do pháirtnéir faoina thír dhúchais agus ansin, le chéile, scríobhaigí síos na cineálacha bia a itear agus na cineálacha dí a óltar in Éirinn.

42

Béilí

- Má tá aon fhoclóir uait bain úsáid as d'fhoclóir féin, nó ceann de na suíomhanna thíos
- www.teanglann.ie
- www.tearma.ie
- www.foclóir.ie
- Bain úsáid as an bhfoclóir a bhaineann le *deacrachtaí cumarsáide* a clúdaíodh i d*Topaic 7: Scileanna agus buanna* má bhíonn cabhair uait.

43

©GaeilgegoDeo 2024

Béilí

- An bhfuil mórán difríochtaí idir na tíortha ar fad?
- An bhfuil an leithéid de bhéilí *tae* agus *suipéir* i do thír dhúchais?
- Cad é an béile is fearr leat?

44

02 Cineálacha bia agus dí

Le múineadh:
- Cineálacha éagsúla bia agus dí a ainmniú.

45

©GaeilgegoDeo 2024